

GÜMRÜK KANUNU KAPSAMINDA BEYAN DIŞI BIRAKILAN YOLCU BERABERİ KİŞİSEL VE HEDİYELİK EŞYA

ArŐ. Gör. Cem Barlas ARSLAN*

Özet

Gümrük Kanunu'nda yolcu beraberi kişisel ve hediyeelik eşyalara muafiyet tanınmaktadır. Muafiyet tutarı kişisel eşyada 150, hediyeelik eşyada ise 430 Euro'dur. Muafiyet sınırını aşan ancak 1.500 Euro'ya kadar değer sahip eşyalar, tek ve maktu oranda vergiye tabi tutulmaktadır. Eşya değeri 1.500 Euro'yu aştığında ise yürürlükteki ithalat vergileri tahsil edilmektedir.

Muafiyet kapsamındaki kişisel eşyaların miktarları belirlenmiştir. Bu noktada, gerek uygulamada gerekse teoride Kanun lafzından dolayı ortaya çıkan ya da çıkabilecek çelişkiler söz konusudur. Özellikle beyan dışı bırakılan eşyalarla ilgili olarak vergilendirme ve yaptırımın ne şekilde olacağı makale kapsamında irdelenmiş ve mevzuat hükümleriyle yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Gümrük, Yolcu, Muafiyet, Beyan.

UNDECLARED ACCOMPINED PERSONAL BELONGINGS AND GIFTWARE IN THE CONTEXT OF CUSTOMS LAW

Abstract

In Customs Law there is an exemption for passenger accompanied personal belongings and giftwares. Deductible amount for personal belongings is € 150 and € 430 for giftwares. Belongings and giftwares, which pass exemption limit but which are below € 1.500 are subject to lump-sum taxation. Amounts above € 1.500 are taxed according to current import duty rates.

Amounts of exemption on personal belongings and giftwares are specified in law. There appears some contradictions, both in theory and in practice, as a result of the ambiguousness of the letter of law at this point. In this study, issues of taxation and sanction of undeclared personal belongings and giftware will be interpreted according to legal provisions.

Keywords

Customs, Passenger, Exemption, Declaration.

* Kırıkkale Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk ABD.

I. GİRİŞ

Gümrükler, bir devletin egemenlik alanlarını belirleyen sınırlardır. Devletler; siyasi, idari ve mali tedbirler ve uygulamalarla gümrükleri, egemenlik alanlarına bir kalkan olarak kullanırlar. Sınırların geçirgenliğinin arttığı günümüz ekonomik ve sosyal düzeni içinde, özellikle mali tedbirler, soyut kuralların gümrük uygulamalarına somut olarak yansımalarıdır.

Türk hukuk sisteminde, gümrük uygulamalarına ilişkin temel esaslar, Gümrük Kanunu ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve ilgili ikincil mevzuat ile belirlenmiştir. Gümrük uygulamasına yönelik olarak belirlenen esaslar arasında muafiyet ve istisnalara da yer verilmiştir.

Gümrük Kanunu'nun 167. maddesi ile, bazı muafiyet ve istisnalar hüküm altına alınmıştır. Düzenlemeler içinde, yolcuların Türk gümrük bölgesine girişte, beraberlerindeki kişisel ve hediyeelik eşyalarına belirli sınırlar dahilinde muafiyet uygulanmaktadır. Muafiyet miktarı için belirlenen limit; kişisel eşyada 150 Euro, hediyeelik eşyada ise 430 Euro'dur. Muafiyet sınırını aşan, ancak 1.500 Euro'ya kadar değere sahip eşyalar, tek ve maktu oranda vergiye tabi tutulmakta, değerinin 1.500 Euro'yu aştığı durumlarda ise eşya, yürürlükteki ithalat vergilerine tabi tutulmaktadır.

Yolcu beraberli kişisel ve hediyeelik eşyaya ilişkin muafiyet uygulamasında, özellikle eşyanın beyan dışı bırakılmasında, tereddüt yaratan durumlar söz konusudur. Konu hakkında ifade edilen görüş ve yorumlar sonucunda mevzuat hükümlerinin yorumlanmasında yanlışlığın ortaya çıktığı kanısı oluşmuştur. Bu doğrultuda makale kapsamında, beyan dışı bırakılan yolcu beraberli eşyaya ilişkin olarak, mevzuat hükümlerinin yorumu yapılmıştır.

II. YOLCU BERABERLİ EŞYA

Tarihsel süreçte, geçmiş derinliği bulunan ve en eski vergilerden olan gümrük vergileri; gümrüğe tabi olan eşyaların sınırlardan girişi, çıkışı ya da geçişi sırasında, eşyanın (malın) miktarı ya da değeri üzerinden alınan vergilerdir¹. Gümrük vergileri, vergilemenin hem fiskal hem de ekstra fiskal amaçlarına hizmet eden dış ticarete ilişkin bir vergileme aracıdır. Dolaylı vergiler arasında yer alan gümrük vergilerinin, vergi tasnifi içindeki yeri, harcamalar üzerinden alınan vergiler dahilinde, dış ticarettten alınan vergiler kapsamındadır². Öte yandan, genel olarak gümrük vergilerinin; üretim, gelir, tüketim, ticaret, gelirin yeniden dağılımı ve koruma etkileri olmak üzere altı farklı etkisi bulunmaktadır³.

¹ Çelik, s. 17.

² Tuncer, s. 14.

³ Saygılıoğlu ve Gerçek, s. 132-133.

Dış ticaret üzerinden alınan gümrük vergilerinin, mevzuat açısından diğer vergilerden ayrılan en belirgin özelliği, Vergi Usul Kanunu 2. maddesinde de belirtildiği üzere, gümrük vergilerinin mezkur kanun hükümlerine tabi olmamasıdır. Gümrük vergileri ve bu vergilere ilişkin uygulama, Gümrük Kanunu ile Kanun kapsamında çıkarılan ikincil mevzuat hükümlerine tabidir.

Vergi uygulamasında, bir politika aracı olarak muafiyet ve istisnalara yer verilmiştir. Sübjektif vergi yükümlülüğünü ortadan kaldıran hükümler muafiyet, objektif vergi yükümlülüğünü kaldıran hükümler ise istisnadır⁴. Bu minvalde, Gümrük Kanunu ile de bazı muafiyet ve istisnalar düzenlenmiştir. Gümrük Kanunu ile düzenlenen muafiyetler arasında, yolcuların Türk gümrük bölgesine girişte beraberlerinde getirdikleri, kişisel ve hediyelik eşyalar da yer almaktadır.

Yolcu beraberliği kişisel ve hediyelik eşyalara ilişkin muafiyet uygulamasının temel çerçevesi yolcu ile yolcu beraberliği eşya kavramları çerçevesinde şekillenmektedir. Bu bağlamda, 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 3. maddesinde yer alan tanıma göre yolcu; *"ticaret, memuriyet, tahsil, ziyaret, tedavi veya turizm gibi herhangi bir amaçla kısa veya uzun bir süre kalmak üzere, yabancı bir ülkeden karayolu, demiryolu, deniz veya hava yollarından biriyle Türkiye Gümrük Bölgesine gelen yabancı bir ülkede oturan Türkler ve yabancılar ile herhangi bir amaç ile gittikleri yabancı ülkeden kesin veya geçici olarak dönen, Türkiye'de oturan Türkler ve yabancılar ile Türkiye'den aynı amaçlarla ve aynı yollarla yabancı bir ülkeye giden benzeri Türk ve yabancıları"* ifade etmektedir. Yine ilgili maddede; yolcu beraberliği eşya *"yolcunun beraberinde getirdiği, ticari miktar ve mahiyet arz etmeyen eşya"* olarak, kişisel eşya ise; *"gerçek kişinin kendi kullanımına mahsus, gayri ticari nitelikteki eşya"* olarak ifade edilmiştir.

III. UYGULAMANIN YASAL DAYANAĞI

Yolcuların, Türkiye'ye gelirken, gümrük bölgesine girişlerinde, belli sınırlar dahilindeki eşyasına muafiyet tanınmaktadır. Bu muafiyetlerden bir kısmı kişisel eşyalar ve hediyelik eşyalara yöneliktir. Eşyaların muafiyet kapsamında miktar ve değer olarak sınırları bulunmakta, sınırları aşan, diğer bir ifade ile muafiyet kapsamı dışına çıkan eşyalar ise vergiye tabi tutulmaktadır.

Yolcu beraberliği kişisel ve hediyelik eşyaya ilişkin olarak uygulanan muafiyetlerin dayanakları;

- 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun 167. maddesi,
- 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı⁵ eki 4458 sayılı Gümrük Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar,
- 06.07.2011 tarih ve 2011/39 sayılı Genelgedir.

⁴ Turhan, s. 44-51.

⁵ 07.10.2009 tarih ve 27369 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gümrük Kanunu'nun 167. maddesi ile gümrük vergilerine ilişkin çok sayıda muafiyet ve istisna düzenlenmiştir. Yolcu beraberli eşyalara ilişkin olarak maddenin 4. fıkrasında "*Değeri 150 Euro'yu geçmeyen eşya*", 6. fıkrasında ise; gerçek kişilerce serbest dolaşıma sokulacak diğer eşyadan; "*Değeri 430 Euro'yu geçmemek üzere yolcuların beraberindeki hediyelik eşya*" muafiyet kapsamına alınmıştır. Yolcu beraberli kişisel ve hediyelik eşya muafiyetleri, kısmi ve şartlı muafiyet uygulaması biçimindedir.

A. Hediyelik Eşya Muafiyeti

Yolcu muafiyetlerinden hediyelik eşya muafiyeti, yolcunun beraberinde getirdiği ve değeri 430 Euro'ya kadar eşyanın (15 yaşından küçük yolcular için bu miktar 150 Euro'dur) gümrük vergilerinden muaf olarak Türkiye'ye getirilebilmesini ifade etmektedir. Belirlenen tutarın üzerinde olup 1.500 Euro'ya kadar olan eşyalar için ise tek ve maktu bir vergileme söz konusudur. Buna göre eşyanın;

- Avrupa Birliği ülkelerinden doğrudan getirilmesi durumunda %18,
- Diğer ülkelere getirilmesi durumunda ise %20 oranında tek bir vergi uygulanması öngörülmektedir (2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, md. 62). Tahsil edilecek vergi, eşyanın değeri üzerinden hesaplanmaktadır. Ancak, belirtmek gerekir ki; bahsi geçen hediyelik eşyanın;
- Ticari miktar ve mahiyet arz etmemesi,
- Kişinin şahsına ve ailesinin kullanımına mahsus olması,
- Posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelenlerde brüt 30 kilogramı geçmemesi,
- Yolcu beraberinde ya da yolcunun gelişinden bir ay önce veya bir ay sonra gelmesi ya da yabancı bir ülkeden posta veya hızlı kargo taşımacılığı yoluyla gelmesi

gerekmektedir (2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, md. 62). Diğer taraftan 150 Euro ve 430 Euro sınırlarını geçen fakat 1.500 Euro altında değere sahip eşyalar için vergi tahsilinde, yasal olarak öngörülen muafiyetler indirilmekte ve kalan tutarlar üzerinden eşyanın getirildiği ülkeye göre belirtilen vergi oranı uygulanmaktadır (2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, md. 63/1). Söz konusu bu muafiyetin amacı ticari amaç gütmeyen eşya için geçerli olup, korunmak istenen menfaate uygundur⁶.

Yolcu beraberli getirilen hediyelik eşyanın, 1.500 Euro'dan fazla bir değerde olması durumunda ise yürürlükteki ithalat vergileri uygulanmaktadır (2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, md. 63/2). Yürürlükteki ithalat vergileri ile, eşyanın ithalinde ödenecek gümrük vergisi ile diğer eş etkili vergiler ve mali yükler

⁶ Bozkurt, s. 214.

kastedilmektedir. Bu anlamda 1.500 Euro'dan fazla değere sahip olan eşya için gümrük vergisinin yanı sıra Katma Değer Vergisi, Özel Tüketim Vergisi ve diğer ithalat yükümlülüklerinin tahsil edilmesi gerekir. Öte yandan, 1.500 Euro'yu aşan değerde olan eşyaların vergilendirilmesinde, muafiyet oranlarının indirime konu olması söz konusu değildir.

B. Kişisel Eşya Muafiyeti

Yolcu muafiyetlerinin bir diğeri de yolcu beraberisi kişisel eşya muafiyetidir. Muafiyete ilişkin olarak, 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Ek-9'da yer alan miktarlar esas alınmaktadır. Kararın 60. maddesine göre; muafiyet Ek-9'daki listede yer alan eşya için her bir yolcu başına karşılıklarında belirtilen miktarlarla sınırlıdır.

Yolcu beraberisi eşya listesi, tüketim maddeleri ile diğer eşya başlıkları altında düzenlenmiştir. Listede yer alan eşyadan tütün ve tütün ürünleri ile alkollü ürünlere ilişkin muafiyet; "...bir ürün için sadece karşılığında yazılı miktar kadar kullanılabilir. Muafiyet hakkının aynı ürün grubundan birden fazla ürün için kullanılması durumunda, ürünlerin kullanılan oranları toplamı %100'ü aşamaz." Ayrıca, tütün ve alkol ürünlerine ilişkin muafiyetler, 18 yaşından büyük yolcular için uygulamaktadır.

YOLCU BERABERİ EŞYA LİSTESİ (EK-9)	
A) TÜKETİM MADDELERİ	
a) Tütün ve Tütün Ürünleri	
1- Sigaralar	400 adet
2- Sigarillolar (her biri 3 gr.dan ağır olmayan purolar)	100 adet
3- Puro	50 adet
4- Kıyılmış tütün (200 yaprak sigara kağıdı ile)	250 gr.
5- Pipo tütünü	250 gr.
b) Alkollü Ürünler	
1- Alkol derecesi %22'yi geçen alkol ve alkollü içkiler	1 lt.
2- Alkol derecesi %22'yi geçmeyen alkol ve alkollü içkiler	2 lt.
c) Kozmetik Ürünler: En fazla 120 ml.lik şişeler içinde beş adet kolonya, lavanta, parfüm, esans veya losyon	
ç) Gıda Ürünleri	
1- Çay	1 kg.
2- Çözülebilir hazır kahve	1 kg.
3- Kahve	1 kg.
4- Çikolata	1 kg.
5- Şekerden mamul yiyecek	1 kg.
B) DİĞER EŞYA	
a) Giyim ve Yolculuk Eşyası: 1- Yolcunun giyinip kuşanmasına mahsus eşya, 2- Yolcunun yaşantısına mahsus eşya ile seyahat eşyası	

<p>b) Elektronik / Dijital Eşya: 1-LCD veya plazma ayırımı yapılmaksızın bir adet renkli televizyon (55 ekrana [55 ekran dahil] kadar), 2- Birer adet video kamera (10 adet boş kaseti ile birlikte) ve fotoğraf makinesi (hafıza kartı veya 5 adet filmi ile birlikte), 3- Bir adet GPS yön bulma cihazı, 4- Bir adet dizüstü bilgisayar ya da PC, aksam ve parçaları (flash bellek, harici hard disk dahil), 5- Bir adet radyo veya radyo-teyp, 6- Her türlü ses ve görüntü kaydedici ve oynatıcı cihazlardan bir adet ile bu cihazlara ait toplam 10 adedi geçmemek üzere üzerine kayıt yapılabilen plak, teyp kaseti, CD, VCD, DVD, 7- Bir adet kasetli veya oyun kartlı elektronik oyun aleti, 8- TV, müzik çalar, video oynatabilme özelliğine sahip olanlar dahil olmak üzere GSM-Cep telefonu (yabancı misyon mensupları hariç iki takvim yılında 1 adet)</p>
<p>c) Müzik Aletleri: Elde taşınabilir müzik aletlerinden birer adet olmak üzere en çok 3 adet</p>
<p>ç) Spor ve Oyun Aletleri: 1- Bir adet kamp çadırı, 2- Bir adet dalgiç takımı, 3- Bir adet motorsuz şişirme bot, 4- Bir adet yelken tertibatlı sörf, 5- Bir çift yüzme paleti, 6- Golf malzemesi (golf aracı hariç), 7- Yolcunun tek başına kullanabileceği özelliğe sahip birer adet olmak üzere spor yapmasına mahsus diğer spor alet ve giysileri (paraşüt ve kayak takımı dahil, deniz motosikleti ve motorlu deniz kızıağı hariç)</p>
<p>d) Sağlık Cihazları: 1- Hasta yolcuya ait yatak, 2- Maluller için hareket ettirici tertibatı bulunan motorlu, motorsuz koltuk, 3- Şahsi tedavide kullanılan ilaçlar, 4- Kişinin kullanımına mahsus tıbbi cihazlar, 5- Gaz maskesi, koruyucu elbise</p>
<p>e) Mutfak Eşyası: Yolculuk esnasında kullanılacak mutfak aletleri ile birer adet olmak üzere küçük ev aletleri</p>
<p>f) Diğerleri: 1- Hac ve umreden gelen yolcuların beraberlerinde getirecekleri veya posta veya kargo yoluyla gönderecekleri, Müsteşarlık ile Diyanet İşleri Başkanlığınca belirlenecek miktarda hurma ve zemzem suyu, 2- Çocuk yolcuya mahsus bir adet çocuk arabası, 3- Çocuk yolcuya mahsus oyuncaklar, 4- Bir adet ütü, 5- Bir adet bisiklet, 6- Bir adet el dürbünü (gece görüş dürbün ve gözlükleri ile gece görüş keskin nişancı dürbünleri hariç), 7- Araçla birlikte yolculuk halinde, aracın kendisine ve sürücüsünün kullanımına mahsus diğer alet ve cihazlar (Akü şarj cihazı, akü ile çalışan otomobil süpürgesi, akü ile çalışan buzluk vb.), 8- Kişisel kullanıma mahsus kitap veya benzeri basılı yayın, 9- Yolcunun beraberinde olmak kaydı ve şartıyla evcil hayvanlardan toplam 2 adet veya 10 adet akvaryum balığı (veteriner sağlık raporu, orijin ve aşı belgesi ile varsa kimlik ve eşgal belgesi ibrazı şartı ve veteriner kontrolü kaydıyla)</p>

Yolcu beraberli kişisel eşyalara ilişkin olarak, diğer eşya listesinin büyük kısmında ise, tablodan da görüleceği üzere, eşyalara ilişkin miktarlar belirtilmiştir. Ancak, özellikle giyim ve kuşam eşyasına yönelik olarak herhangi bir sınır belirlenmemiştir. Burada giyim ve kuşam eşyasının niteliği önemlidir. Eşya değerinin vergilemeye esas teşkil edeceği dikkate alındığında, ticari bir mahiyette olmamak kaydıyla her türlü giyim ve kuşam eşyasının muafiyet kapsamında değerlendirilmesi gerekir. Bu açıdan kişinin giyimine yönelik olduğu gibi, kuşanmasına yönelik olarak da; saat, gözlük, çanta, şapka vb. eşyalar da bu kapsamdadır. Aynı durum, yolcunun yaşantısına mahsus eşyalar için de geçerlidir.

Yolcu beraberli kişisel eşya muafiyeti uygulanabilmesi için, listenin (A) bölümünde belirtilen eşya; yolcu beraberinde, (B) bölümünde belirtilen eşya ise, yolcu beraberinde ya da yolcunun gelişinden bir ay önce veya bir ay sonra getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, eşyanın geldiği gümrük idaresinin bağlı bulunduğu Gümrük ve Muhafaza Başmüdürlüğünce söz konusu süre aşımına neden olan durumun mücbir sebep ve beklenmeyen halden kaynaklandığının tespit edilmesi halinde bir defayla sınırlı olmak üzere en fazla 3 aya kadar süre uzatımı yapılması mümkündür.

Yolcuların muafiyetlerden yararlanmaları için bir diğer şart ise transit yolcu olmamalarıdır. Diğer bir ifade ile yurt dışından Türkiye'ye gelen yolcuların, varış yerlerinin Türkiye olması gerekmektedir, Türkiye'de aktarma yapıldığı durumlarda ise muafiyet uygulanmamaktadır. Nitekim 2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 59/2 maddesinde; "*Kara hudut kapısından diğer ülkelere giden ve geri gelen yolcular ile diğer ülkelerden ülkemize gelen ve giden yolcular; seyahat ettikleri ülkede, en az üç gün geçmeden geldikleri ülkeye dönmeleri halinde, yolcular için öngörülen muafiyet hakkında yararlandırılmazlar.*" biçiminde ifade edilmiştir.

Yolcu beraberliği eşyaların değeri, ibraz edilen faturaya, satış fişine veya eşya bedelinin ödendiğine ilişkin belgeye göre belirlenmektedir. Bu tür belge ibraz edilememesi veya ibraz edilen belgede kayıtlı değerin düşük bulunması halinde, eşyanın değeri gümrük idaresince tespit olunmaktadır.

C. Özellikli Durumlar

Yolcu beraberliği eşya uygulamasına yönelik olarak özellikli bazı durumlar bulunmaktadır.

Elektronik Cihazların Bandrol Ücreti: Ek-9'da listede yer alan elektronik cihazlara ilişkin olarak, Türkiye'ye getirilen cihazlardan, bir defaya mahsus olmak üzere, TRT adına 1 Euro ile 21 Euro arasında değişen (20.12.2013 tarih ve 2013/5719 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı Eki Liste) tutarda bandrol ücreti tahsil edilmektedir.

Kıymetli Maden, Taş ve Ziyet Eşyaları: Yolcu beraberliği eşya uygulamasına ilişkin olarak yolcuların beraberinde getirecekleri; kıymetli maden, taş ve ziyet eşyası ile ilgilidir. Düzenleme uyarınca, yolcular, beraberlerindeki kendilerine ait değeri 15.000 ABD Dolarını aşmayan ve ticari amaç taşımayan ziyet eşyası niteliğinde kıymetli madenlerden ve taşlardan yapılmış eşyayı Türkiye'ye getirebilirler ve yurt dışına çıkarabilirler. Daha fazla değerdeki ziyet eşyasının yurt dışına çıkarılması, girişte beyan edilmiş olmasına veya Türkiye'den satın alınmış olduğunu belgelendirilmesine bağlıdır. Uygulama kapsamında beyan edilmeyen eşyalara gümrükte el konulabilmektedir.

Mobil Telefonlar: Yolcu beraberliği eşya uygulamasına ilişkin olarak özellikli bir konu mobil telefonlar ile ilgilidir. Yolcular, 2 takvim yılında 1 adet ile sınırlı olmak üzere, her nevi cep telefonunu yolcu beraberliği kişisel eşya statüsünde telefonun değerine bakılmaksızın muaf olarak Türkiye'ye getirebilmektedir. Cihazların Türkiye'de kullanımı ise gümrük girişini takiben 1 ay içinde kayıt yaptırılması ve yolcu beraberliğinde getirilen cep telefonları için 119.5 TL tutarında "*Yolcu beraberliğinde getirilen telefon kullanım izin harcı*" ödenmesi gerekmektedir. Ancak, yolcuların hediye eşya muafiyeti dahilinde cep telefonu ithal etmeleri mümkün değildir.

İlaçlar ve Tıbbi Cihazlar: Türkiye'ye gelen yolcuların, beraberlerinde ya da gelişlerinden bir ay önce veya bir ay sonraki süreler içerisinde Ek-9'daki liste kapsamında şahsi tedavide kullanılmak üzere getirilen ilaçların, yolcuların seyahatleri süresince kullanmaları gerektiğine ilişkin gümrük idaresine belge (doktor raporu, reçete vb.) ibraz edilmesi koşuluna bağlı olarak ve Türkiye'de kalınacak süre ile orantılı, makul miktardaki ilacın girişine izin verilmektedir. Diğer taraftan, tıbbi zorunluluklar ile kullanılan ve engellilerin kullanımına mahsus eşyalar için de muafiyet söz konusudur.

IV. BEYAN DIŞI BIRAKILAN YOLCU BERABERİ EŞYA

Yolcuların beyana tabi olması icap eden eşyalarını gümrük idarelerine beyan etmeleri gerekir. Nitekim muafiyet kapsamında olmayan veya muafiyet limitlerini aşan değerde olan eşyalar için vergileme söz konusudur. Beyan edilmesi gerekmekte birlikte, beyan dışı bırakılan eşyalar için ziyaa uğratılan vergi aslı ve vergi cezaları ile gecikme faizi söz konusudur. Ayrıca, beyan dışı bırakıldığı tespit edilen eşyaya, idare tarafından el konulabilmektedir.

Beyan dışı bırakılan yolcu beraberî eşyaya ilişkin olarak, tartışma yaratan ve yanlış algılanan bir durum; beyan dışı bırakılarak ödenmeyen vergi ve cezaların tahsilinin yanı sıra Gümrük Kanunu veya Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu uyarınca idari veya adli bir ceza söz konusu olacak mıdır? Kanımızca, Gümrük Kanunu hükümlerine göre, ticari mahiyette olmamak kaydıyla, yolcu beraberî eşyaya ilişkin olarak Gümrük Kanunu ve Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na göre cezai yaptırım söz konusu değildir⁷.

Yolcunun beraberinde olan eşyanın ticari mahiyete haiz olması durumunda, Kaçakçılıkla Mücadele Kanun'un 6. maddesinin uygulanacağı açıktır. Ancak, ticari mahiyette olmayan eşyalar için devreye Gümrük Kanunu girmektedir. Nitekim, Gümrük Kanunu'nun 235. maddesinin 3. fıkrasında; "*Yolcuların, gümrük mevzuatına göre kişisel ve hediyeleş eşya kapsamı dışında olup beyanlarına aykırı olarak üzerlerinde, eşyası arasında veya taşıma araçlarında çıkan ya da başkasına ait olduğu halde kendi eşyasıymış gibi gösterdikleri eşyanın gümrük vergileri iki kat olarak alınır ve eşya sahibine teslim edilir.*" ibaresi yer almaktadır. Ancak dikkate edileceği üzere, madde ile yolcu beraberî kişisel ve hediyeleş eşya kapsamı dışı bırakılmıştır.

Gümrük Kanunu'nun 235. maddesi lafzi açıdan tereddüt yaratmayacak derecede açıktır. Yolcu beraberî kişisel ve hediyeleş eşyanın değeri ne olursa olsun, ticari mahiyet arz etmemesi, Ek-9'da yer alan çerçevede niteliğe sahip olması ve ithali yasak olamamak veya izne tabi olmak gibi kısıtlarının bulunmaması koşuluyla muafiyet kapsamında değerlendirilmelidir. Kaldı ki; beyan dışı bırakılan

⁷ Nitekim literatürde bu hususta açık bir yorum bulunmamaktadır. Konu, daha ziyade yazılı ve basında ele alınmıştır.

yolcu beraberli eşya açısından, Kanunun amacı ithalata ilişkin vergilerin tahsil edilip, Hazineye intikalidir. Bu doğrultuda, beyan dışı bırakılan eşyanın sonradan tespiti halinde, ödenmesi gereken vergiler tahsil edilmektedir. Özellikle 1.500 Euro değeri aşan eşyalar için ithalat vergileri ile vergi cezası ve gecikme faizi tahsil edilerek, beyan dışı bırakılmaya yaptırım uygulanmış olmaktadır. Ancak, değeri 1.500 Euro'ya kadar olan eşyalar için sadece maktu vergi ve gecikme faizi söz konusu olmaktadır. Cezai yaptırım kanımızca muğlak kalmıştır. Nitekim Gümrük Kanunu'nun 235/3 maddesi başka bir yaptırıma izin vermemektedir.

V. SONUÇ

Yolcunun beyan dışı bıraktığı ve ticari mahiyet arz etmeyen hediyeelik ve kişisel eşyasına, kaçakçılık hükümlerinin uygulanmayacağı görüşündeyiz. Nitekim, burada amaç ticari bir gaye ile kaçakçılık yapmak değil, vergi ödememektir. Beyan dışı bırakma fiili kasten yapılabileceği gibi, mevzuata ve uygulamaya nüfuz edememekten kaynaklı da ortaya çıkabilir. Keza, ilgili Kanun maddeleri lafzi ve amaçsal açıdan yorumlandığında, bu sonuca ulaşılmaktadır.

Konuya ilişkin olarak tereddüt bırakmamak için, ilgili mevzuatı sistematik açıdan da yorumlayabiliriz. Örneğin, vergi uygulamasında fatura almamak ya da vermemek, idari bir vergi suçu (kabahati) olarak idari yaptırıma tabi tutulmaktadır. Ancak, vergi kaçakçılığı suçları kapsamında Kanunda sayılan fiiller, adli yaptırımları da beraberinde getirmektedir. Bizce benzer bir durum yolcu beraberli eşya için de geçerlidir. Beyan edilmeyen eşya, kaçakçılık suçundan ziyade kabahat kapsamındadır. Bu açıdan, beyan dışı bırakılmış eşyanın tespiti durumunda, Gümrük Kanunu ile ilgili diğer mevzuatın öngördüğü yaptırımların uygulanması gerekmektedir.

Yolcu beraberli hediyeelik ve kişisel eşyalarda, beyan dışı bırakma fiiline ilişkin olarak, Gümrük Kanunu açısından idari yaptırımlara ilişkin olarak, Kanun'un 235. maddesinin 3. fıkrası ile yolcu beraberli kişisel ve hediyeelik eşyaya idari para cezası uygulanamayacağı hüküm altına alınmıştır. Bu noktada devreye, kayba uğratan vergi ya da vergiler girmektedir ki; ortaya çıkan vergi kaybı da verginin aslı, vergi ziyai cezası ve gecikme faizinin tahsili ile telafi edilebilecektir.

KAYNAKÇA

- 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu, 10.01.1961 tarih ve 10703 sayılı Resmi Gazete.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanunu, 04.11.1999 tarih ve 23866 sayılı Resmi Gazete.
- 4458 Sayılı Gümrük Kanununun Bazı Maddelerinin Uygulanması Hakkında Karar (2009/15481), 07.10.2009 tarih ve 27369 sayılı Resmi Gazete.
- 5607 Sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu, 31.03.2007 tarih ve 26479 sayılı Resmi Gazete.
- Bozkurt, Cevdet, Yolcu Beraberi Hediye Eşya ve Kişisel Eşya Muafiyeti Uygulamalarına İlişkin İlke ve Esaslar. *Mali Çözüm Dergisi*, S. 101, 2007, 211-224.
- Çelik, Binnur, *Dış Ticaretten Alınan Vergilerden Gümrük Vergisi Hukuku*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 1999.
- Saygılıoğlu, Nevzat ve Gerçek, Adnan, *Dış Ticaret ve Gümrük: Kurallar, İşlemler ve Vergileme*, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2007.
- Tuncer, Selahattin, *Gümrükler ve Gümrük Vergileri (Teori - Uygulama)*, Yaklaşım Yayıncılık, Ankara, 2001.
- Turhan, Salih, *Vergi Teorisi ve Politikası*, Filiz Kitabevi, İstanbul, 1998.